

Lypsylehmien ontuminen

Sorkkaterveys ja ontuminen ovat nykyaikaisissa lypsypihatoissa yksi suurimpia eläinten hyvinvoinnin ongelmia. Ontuminen vaikuttaa lehmien käyttäytymiseen ja tuotokseen, mutta ontumista on vaikea havaita ajoissa.

Ontumisen havainnointi

Ontumislukitteluun on monia eri menetelmiä, mutta suurin osa niistä perustuu ontumisen perusindikaattoreihin:

- ✓ Epärytmi askeleen pituudessa ja kestossa
- ✓ Lyhentynyt takajalkojen askel
- ✓ Epäsäännöllisyys askeleen sijoittumisessa
- ✓ Selän köyristäminen
- ✓ Pään liike
- ✓ Jäykkyys (nivelissä)
- ✓ Varovainen askellus
- ✓ Hitaus

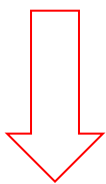
Kävelyssäkin on yksilöllisiä eroja. Esimerkiksi lehmän ikä voi vaikuttaa sen kävelyyn. Joillakin lehmillä kävelyssä saattaa olla joitakin ontumisen indikaattoreita nähtävillä, vaikka ne olisivatkin tervejäalkaisia.

Ontuminen vaikuttaa lehmän käyttäytymiseen

Ontuvan lehmän käyttäytyminen poikkeaa terveen lehmän käyttäytymisestä:

- Makuu-aika nousee, mutta makuulle meno vaikeutuu
- Aktiivisuus vähenee ja kävelymatka lyhenee, robotilla käyntimäärät laskee
- Kiiman ilmentäminen heikkenee
- Syöntiaika ja syöntikerrat vähenevät, mutta syöntinopeus kasvaa

Käytännössä ontuva eläin pyrkii minimoimaan jalkeilla oloaikansa. Muutokset käyttäytymisessä saattavat ilmetä jo ennen ontumisen näkyviä merkkejä, ja käyttäytymisen automaattinen mittaaminen onkin potentiaalinen väline ontumisen varhaiseen havaitsemiseen.

Tutustu siihen, miten terve lehmä kävelee ja harjaannuta karjasilmää ontumisen havainnointiin!

Sorkkaongelmat kuriin

Ontuminen on kivulias tila, joka heikentää eläinten hyvinvointia. Suomessa ontumista esiintyy keskimäärin noin 20 – 30%:lla lypsylehmistä. Ontumisen määrä ja sen taloudelliset vaikutukset usein aliarvioidaan tiloilla.

Ontumiseen liittyviä kustannuksia on haastavaa laskea, koska suorien taloudellisten vaikutusten lisäksi ontumisella on epäsuoria vaikutuksia. Lisäksi jopa 30 prosenttia näistä kustannuksista syntyy ontumistapauksista, jotka jäävät havaitsematta ja hoitamatta.

Miksi lievien ontumisten hoito kannattaa?

- ✓ Parempi paranemisennuste
- ✓ Pienempi todennäköisyys ontumisen uusimiselle ja kroonistumiselle
- ✓ Ehkäistään vakavien sorkkavammojen syntyminen (anturahaavauma, valkoviivan paise)
- ✓ Helpompi hoitaa!

Talous!

- Alentunut maitotuotos
- Ennenaikainen poisto
- Hoito
- Lääkitys
- Heikentynyt hedelmällisyys

Lähteet

Brujinis MRN ym. 2010. Assessing economic consequences of foot disorders in dairy cattle using a dynamic stochastic simulation model. *Journal of Dairy Science* 93: 2419 – 2432.

Groenevelt M ym. 2014. Measuring the response to therapeutic foot trimming in dairy cows with fortnightly lameness scoring. *The Veterinary Journal* 201: 283 – 288.

Huxley JN, 2013. Impact of lameness and claw lesions in cows on health and production. *Livestock Science* 156: 64 – 70.

Miguel-Pacheco GG ym. 2014. Behavioural changes in dairy cows with lameness in an automatic milking system. *Applied Animal Behaviour Science* 150: 1 – 8.

Sarjokari K ym. 2013. Prevalence and risk factors for lameness in insulated free stall barns in Finland. *Livestock Science* 156: 44 – 52.

Van Nuffel A, 2014. Development of an automated detection system for lameness in cattle: the Gaitwise system. PhD, Faculty of Bioscience Engineering, KU Leuven.

Walker SL ym. 2008. Lameness, activity time-budgets, and estrus expression in dairy cattle. *Journal of Dairy Science* 91: 4522 – 4559.

Aikainen havaitseminen → Tehokas hoito → Rajoitetaan taloudellisia tappioita ja edistetään eläinten hyvinvointia

Tietokortti on tuotettu MAST-hankkeessa

"Maitotalouden ja alkutuotannon systemaattinen tehostaminen Pohjois-Savossa"

<https://www.proagria.fi/hankkeet/mast-hanke-5838>

Yhteystiedot

Tutkija Lilli Frondelius

lilli.frondelius@luke.fi

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin